

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	V
Samenvatting	VII
Inhoudsopgave	XI
1. “Point d’intérêt, point d’action”? Of “Point d’action, point d’intérêt”?	1
1.1. Het procesbelang bij de Raad van State: inleiding	3
1.2. Het recht op toegang tot de rechter als maatstaf	8
2. De invulling van het recht op toegang tot een rechter door het EHRM	13
2.1. Artikel 6.1 EVRM als toetsingsnorm	15
2.1.1. Van het recht op een eerlijk proces naar het recht op toegang tot een rechter voor de beslechting van de grond van de zaak	15
2.1.2. Het toepassingsgebied van artikel 6.1 EVRM	20
2.1.3. Keuzes binnen de rechtspraak over artikel 6.1 EVRM	27
2.2. Toegestane beperkingen op de toegang tot een rechter	29
2.2.1. Inleiding: <i>in concreto</i> -behandeling van impliciet toegestane beperkingen	29
2.2.1.1. “Limitations permitted by implication”	29
2.2.1.2. De <i>in concreto</i> -toetsing door het EHRM	30
2.2.2. Het legitiem doel: de goede rechtsbedeling en de rechtszekerheid	33
2.2.3. De proportionaliteit en de essentie van het recht	37
2.2.3.1. De selectie van de rechtspraak	37
2.2.3.2. De essentie van het recht en de proportionaliteit: een moeilijk onderscheid	41
2.2.4. Elementen die de beoordeling van de proportionaliteit beïnvloeden	44
2.2.4.1. Coherentie, voorspelbaarheid en de essentie van het recht	44
A. De voorspelbaarheid van de rechtspraak	44
B. De voorspelbaarheid van de wetgeving	46
C. De coherentie van het rechtssysteem	48
D. Conclusie	50
2.2.4.2. De organisatie van de rechterlijke macht: beroepsmogelijkheden en alternatieven	51
2.2.4.3. De haalbaarheid van een procedurevoorwaarde	56
A. De invloed van de feitelijke omstandigheden op de haalbaarheid van een ontvankelijkheidsvoorwaarde	56
B. De invloed van de (administratie van de) rechtbank op de haalbaarheid van een ontvankelijkheidsvoorwaarde	58
C. De invloed van de tegenpartij op de haalbaarheid van een ontvankelijkheidsvoorwaarde	62
D. <i>A contrario</i> : de houding van de verzoekende partij	66
2.3. Conclusie	69
3. De invulling van de belangvereiste door de Raad van State in het annulatie-contentieux	71
3.1. Methodologie	73

3.1.1. Noden op basis van de rechtspraak van het EHRM en de bestaande rechtsleer	73
3.1.2. De inhoudsanalyse: een introductie	84
3.2. Resultaten	88
3.2.1. <i>Back to basics</i> : twee grote basisexcepties	88
3.2.2. Het oorzakelijk verband tussen het nadeel en de bestuurshandeling	89
3.2.2.1. Inleiding	89
3.2.2.2. De impact van een externe factor op het oorzakelijk verband	92
A. Vóór het indienen van het verzoekschrift	92
1° De bestaande rechtstoestand en voldongen feiten	92
a. Bestaande vergunningen allerhande en de hoedanigheid van omwonende	92
b. Het contract en de hoedanigheid van inschrijver bij een overheidsopdracht	99
2° De gebonden bevoegdheid als werkelijke oorzaak van het nadeel	103
3° Impliciete en expliciete weigeringsbeslissingen	112
4° Conclusie	117
B. Na het indienen van het verzoekschrift	118
1° Nieuwe regelgeving en nieuwe gebonden bevoegdheden	118
2° De rechtsplicht om een bepaalde beslissing te nemen, nieuwe kansen en het verlies van een statuut	123
3° Ontsnappingsmogelijkheden voor de verzoeker?	131
a. Goed geprobeerd: schadevergoeding voor de gewone rechter én voor de Raad van State	131
b. Het moreel belang als redmiddel voor een selecte club	136
4° Timing is of the essence	144
C. Conclusie	145
3.2.2.3. De verzoeker als eigenlijke oorzaak van het nadeel	146
A. Inleiding	146
B. Vóór het indienen van het verzoekschrift	147
1° De berusting of aanvaarding van de bestuurshandeling	147
2° Het niet betwisten van eerdere rechtshandelingen	156
3° Geen kandidatuur, geen hoedanigheid, geen belang	164
4° De onregelmatigheid van de kandidatuur en het oorspronkelijk belang	170
5° Het legitiem belang	174
a. De illegale toestand van de verzoeker	174
b. Het legitiem belang en procesmisbruik	183
C. Tussendoor: het belang bij en van het middel	186
D. Na het indienen van het verzoekschrift	191
1° Van oorzakelijk verband naar subjectief belang, van belang naar belangstelling	191
2° Het gebrek aan belangstelling en het vermoeden van verlies van belang	192

3°	Van volgehouden belangstelling naar volgehouden hoedanigheid	199
a.	Eens kandidaat, altijd kandidaat?	199
b.	De link tussen het moreel belang en het subjectief belang	200
c.	Te veel van het goede: andere mogelijkheden nastreven kan de verzoeker zuur opbreken	205
4°	Het niet (persoonlijk) aanvechten van latere bestuurshandelingen	209
E.	Conclusie	220
3.2.2.4.	Conclusie	221
3.2.3.	De genoegdoening buiten procedure	225
3.2.3.1.	Inleiding	225
3.2.3.2.	De belangvereiste als zelfcensuur: de onderwaardering van de herstel mogelijkheden op basis van de vernietiging	228
A.	Retroactiviteit als onvolmaakte maatstaf voor de evaluatie van de genoegdoening	228
1°	Abstractie van het retroactief karakter van de vernietiging	228
2°	De vernietiging in het kader van een andere procedure en de intrekking van de bestuurshandeling	230
B.	<i>Mind the gap</i> : de variabele inschatting van de gevolgen van een annulatiearrest	235
1°	Inleiding	235
2°	Het volkomen gebrek van gevolgen tijdens de annulatieprocedure: <i>the best case scenario</i>	236
3°	Déjà-vu: abstractie van het potentieel materieel voordeel van een schadevergoeding na vernietiging	240
4°	Déjà-vu: abstractie van het moreel aspect van de genoegdoening	245
5°	Abstractie van de mogelijke gevolgen van de vernietiging: van mogelijkheid naar verplichting tijdens de annulatieprocedure	250
C.	Uitzonderingen: <i>the bigger picture?</i>	257
1°	Uit de hand gelopen conflicten en de miskennen van het gezag van gewijsde van eerdere arresten	257
2°	Tijdelijke beslissingen	270
3°	De openbaarheid van bestuur	275
4°	De toewijzing van de kosten als indicatie van een oncomfortabele rechtspraak	280
3.2.3.3.	Conclusie	287
3.2.4.	Objectivering, automatisering, typisch belang en hoedanigheid	290
3.2.4.1.	Typisch belang, typebelang en hoedanigheid	290
3.2.4.2.	Tucht en overheidsopdrachten: van hoedanigheid naar nagevoeg onweerlegbaar vermoeden van belang	293
3.2.4.3.	De omwonende, de eigenaar en de territoriale afbakening van het belang	296
3.3.	Conclusie	308

3.4.	Het kan keren: evoluties sinds 2016	311
3.4.1.	Een eerste stap: de schadevergoeding tot herstel na het verlies van het belang	312
3.4.2.	Een tweede stap (en een duwtje in de rug): het arrest- <i>Ronald Vermeulen</i>	314
3.4.3.	De (voorlopige) conclusie: wat valt de verzoeker te verwijten?	316
4.	Het alternatief voorstel: het initieel belang als genuanceerde vorm van vereenvoudiging	324
4.1.	Versoepeling, vereenvoudiging en het begin van het einde	325
4.1.1.	Inleiding	325
4.1.2.	Een alternatief voorstel dat inspeelt op de tendens van objectivering en vereenvoudiging	329
4.2.	Het initieel belang en het EVRM	331
4.2.1.	Rechtszekerheid en voorspelbaarheid	331
4.2.2.	De problemen aanpakken wanneer ze zich stellen: de <i>in concreto</i> -appreciatie van de gevolgen van een vernietiging uit het procesbelang tillen	332
4.2.2.1.	Het behoud van de gevolgen als een compensatie voor de verwerende en tussenkomenende partij?	332
4.2.2.2.	De schadevergoeding tot herstel	339
4.2.2.3.	Terug naar het legitiem doel: wat met de werklast van de Raad van State?	344
4.2.3.	Praktisch: rechtszekerheid en een ommekeer in de rechtspraak	348
4.2.3.1.	Het volgehouden belang in de RvS-wet	348
4.2.3.2.	Een ommekeer in de rechtspraak: enkele strategische overwegingen	350
4.2.3.3.	Enkele losse eindjes	351
5.	Algemene conclusie	353
6.	Bibliografie	359
6.1.	Boeken en bijdragen in boeken	361
6.2.	Bijdragen in tijdschriften	368
6.3.	Overige	375